

Aan de in de Eerste en Tweede Kamer vertegenwoordigde
politieke partijen

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Kenmerk
2019-0000532219

Uw kenmerk

Datum 28 oktober 2019
Betreft Aanbieding handreiking integriteitstoetsing van kandidaten voor
decentrale politieke partijen.

Hoewel de verkiezingen voor de gemeenteraden in 2022, de Provinciale Staten en de waterschapsbesturen in 2023 nog ver weg lijken, komt de werving van kandidaten al dichterbij.

Ik bied u om die reden de geactualiseerde Handreiking integriteitstoetsing van kandidaten voor decentrale politieke partijen graag aan.¹ U kunt de handreiking downloaden van de website www.politiekeambtsdragers.nl. Hier vindt u ook overige informatie over integriteit die voor u relevant kan zijn.

Inhoud handreiking

De Handreiking Integriteitstoetsing gaat in op het wervingsproces van kandidaten voor de volksvertegenwoordiging. De recent uitgebrachte handleiding Basisscan concentreert zich op het benoemingsproces van kandidaat-bestuurders. Deze handreiking faciliteert het gesprek over kwetsbaarheden en beheersmaatregelen. Er worden daarvoor negen praktische instrumenten aangereikt: vuistregels integriteit, zelfassessment om volksvertegenwoordiger te worden, vragenlijst integriteit, antecedentenonderzoek, herkennen van mogelijke ondermijning, leidraad integriteit selectiegesprek, bewilligingsverklaring, integriteitsagenda en de zogenaamde dilemmakaarten.

Voor de kandidaat zelf

Ik hecht er aan zoveel als mogelijk bij te dragen aan de aantrekkelijkheid van het ambt van politieke ambtsdragers. De primaire verantwoordelijkheid voor een zorgvuldige kandidaatstelling ligt bij de betreffende lokale politieke partij (die een kandidaat wil voordragen) én bij de betreffende kandidaat samen. Integriteitstoetsing is in eerste instantie in het belang van de kandidaat zelf, om het risico op integriteitsrisico's door hem- of haarzelf te verkleinen. De toets vindt plaats vanuit een positieve grondhouding. Tegelijkertijd gaat er onmiskenbaar een

¹ Het gaat hier om een update van de eerste versie van deze handreiking uit 2017. Deze bood de basis voor een zorgvuldige voorbereiding, uitvoering en borging van integriteitstoetsing in voorbereiding op de kandidaatstelling van volksvertegenwoordigers.

Datum

28 oktober 2019

Kenmerk

2019-0000532219

preventieve werking van uit als gevolg van de bewustwording op basis van het goede gesprek met de kandidaat.

Maatwerk in een goed gesprek en de uitgangspunten

Het blijft van groot belang dat er in de opzet en uitvoering van een integriteitstoets ruimte is voor maatwerk, zodat rekening gehouden kan worden met de lokale context en de specifieke kenmerken van het ambt als volksvertegenwoordiger.

Ik benadruk dat het in een mogelijke integriteitstoets door een politieke partij vooral gaat om het goede gesprek met de kandidaat. Dit is een open gesprek over integriteit in een politieke context, de dilemma's die je tegen kunt komen en hoe de kandidaat daarin handelt. In het gesprek komt aan de orde wat mogelijke kwetsbaarheden zijn die op basis van (door de kandidaat zelf) verstrekte en (door de gebruiker of eventueel een extern bureau) verzamelde informatie zijn geconstateerd. Voorts wordt met de kandidaat gesproken over mogelijke beheersmaatregelen die kunnen worden genomen om risico's te verkleinen. De procedure rond de integriteitstoetsing dient vooraf voor eenieder transparant te zijn. Dit tevens met het oog op de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Het is aan te raden om de uitkomsten vast te leggen in een verslag.

Inbedding in breder integriteitsbeleid

Integriteitstoetsing van een potentiële kandidaat staat niet op zichzelf, maar moet naar mijn mening zijn ingebed in het breder te voeren integriteitsbeleid dat zowel voorafgaand aan als gedurende de gehele zittingsperiode voldoende aandacht en toepassing krijgt.

Vanuit mijn systeemverantwoordelijkheid benadruk ik het belang van adequaat integriteitsbeleid (o.a. trainingen, gedragscodes, protocollen en vertrouwenspersonen) bij medeoverheden voor de kwaliteit en integriteit van het openbaar bestuur. Maar ik doe daarbij ook een beroep op de politieke partijen om een integriteitsbeleid te voeren.

Een transparante cultuur is hierbij zeer belangrijk, waarin kwetsbaarheden en signalen op professionele wijze besproken kunnen worden en beheersmaatregelen een natuurlijk onderdeel van de bedrijfsvoering zijn. Goed voorbeeldgedrag daarbij is onmisbaar. Integriteitstoetsing en het hanteren van een integriteitsagenda (zie handreiking) moet als uitvloeisel van die juiste cultuur mijns inziens genormaliseerd zijn en waarover dan ook eigenlijk veelal weinig ophef hoeft te zijn.

Ondermijning

De aanpak van ondermijning van het democratisch bestuur is een prioriteit van het kabinet. Ik werk daarvoor nauw samen met mijn ambtgenoot van J&V. Ik concentreer mij in die aanpak op een weerbaar bestuur dat vermenging van boven- en onderwereld tegengaat en dus ook op initiatieven die medeoverheden in staat stellen de integriteit van onze bestuurders te borgen. Meer initiatieven rond weerbaar bestuur zoals het netwerk weerbaar bestuur kunt u vinden op de gemeenschappelijke website www.weerbaarbestuur.nl. Daarnaast ben ik binnen de digitale leeromgeving voor raadsleden, samen met de Nederlandse Vereniging

Datum

28 oktober 2019

Kenmerk

2019-0000532219

voor Raadsleden en de VNG, een module 'Integriteit' aan het ontwikkelen waarin informatie en instrumenten laagdrempelig beschikbaar komen. Deze module komt begin 2020 beschikbaar.

Ik wens u veel succes toe de komende tijd in de flinke opgave om onze volksvertegenwoordigers blijvend integer te houden. En tevens wens ik u toe bij te dragen aan (de instandhouding van) een sterke en weerbare democratie.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren